

Vaikuttavuus

Työllisyys- ja kotoutumisjaosto 25.5.2026

Aktiivisen työvoimapolitiikan vaikuttavuudessa huomioitavaa

- Aktiivisen työvoimapolitiikan vaikutukset: Tavoiteltava vaikutus on nimenomaan toimenpiteen aikaansaama työllistyminen. Onnistumista ei siten voida mitata sillä, kuinka moni toimenpiteeseen osallistunut työllistyi, sillä osa olisi työllistynyt joka tapauksessa (nk. deadweight loss). Ajallinen yhteys ei välttämättä tai useinkaan ole sama kuin syy-seuraus -suhde.
 - Arviointiongelma: kukaan ei voi suoraan päätellä tai sanoa, mikä on ollut toimenpiteen vaikutus henkilön työllistymiseen, yleensä rakennetaan verrokkiryhmä (oltava samankaltainen kuin toimenpiteeseen osallistuva sekä satunnaistettu)
- On myös huomioitava aikaperspektiivi: Lyhyellä ajanjaksolla (kustannus)vaikuttavuus voi olla negatiivinen ja hyödyt tulevat vasta pidemmällä aikajänteellä (nk. lukitusvaikutus).
- On huomioitava myös nk. substituutio vaikutus, eli aktiivinen työvoimapolitiittinen toimi voi lisätä siihen osallistuvien työllistymistä, mutta vastaavasti heikentää muiden työllistymistä.
 - Tämä voi olla haastavaa yhdenvertaisuuden näkökulmasta ja voi ulottua henkilön lisäksi myös yrityksiin ja aiheuttaa syrjäytysvaikutuksia (yrityksen mahdollisuus kasvattaa markkinaosuutta, kun toisaalla se heikkenee).

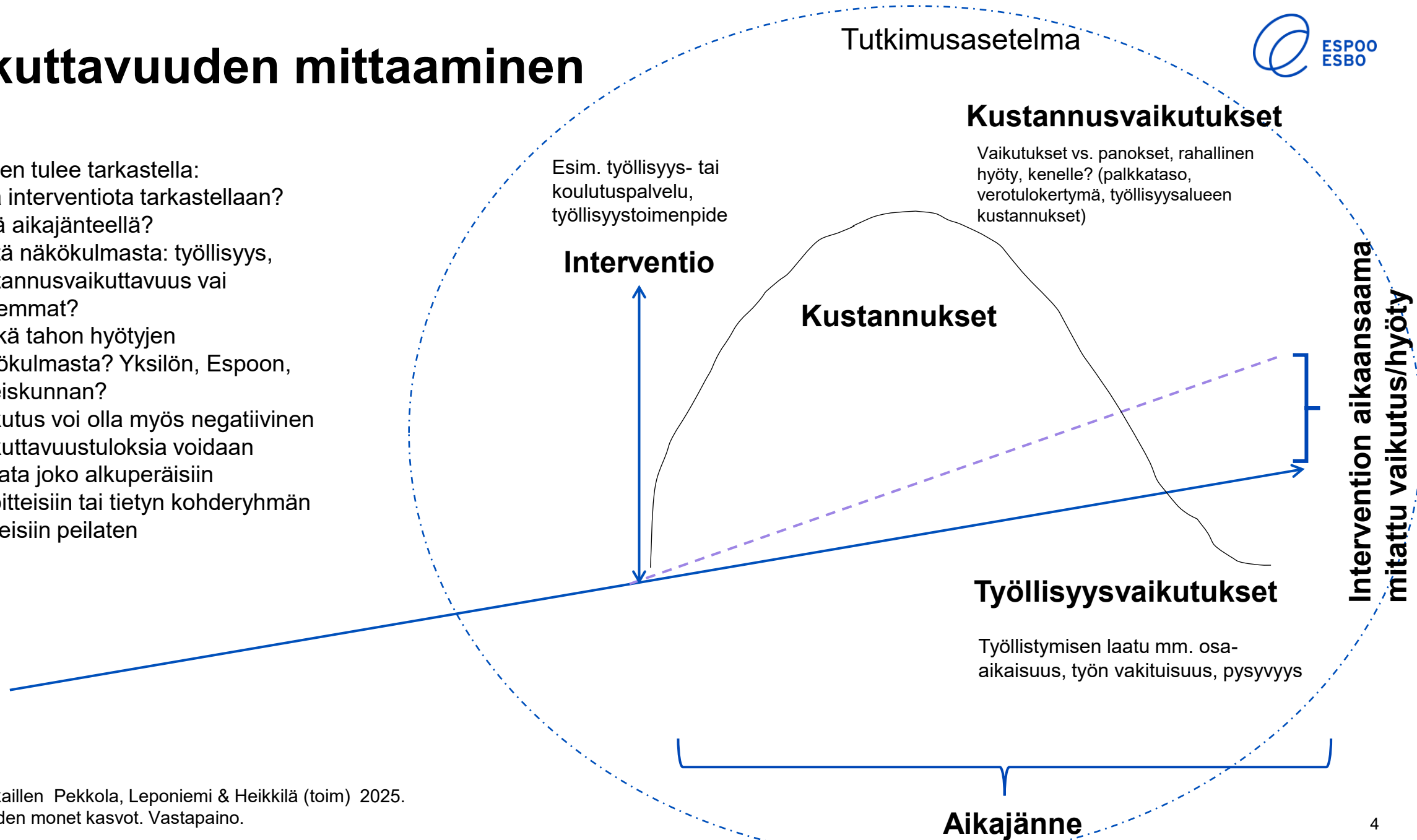
Taustaa

- Mitä vaikutuksia tavoitellaan: työllisyysvaikutuksia, kustannusvaikuttavuutta, hyvinvointivaikutuksia?
 - Nämä kaikki ilmenevät eri aikajänteillä ja erilaisin toimenpitein
- On merkitystä sillä, millä aikaperspektiivillä (kustannus)vaikuttavuutta tarkastellaan
 - Esimerkiksi kustannukset voivat syntyä nopeasti, kun taas vaikuttavuus vuosien aikajänteelle
 - Ei siis voida tarkastella vaikuttavuutta ilman, että määritellään myös millä aikajänteellä hyötyjä tavoitellaan
- On myös tarkasteltava kohderyhmää, jolle vaikutuksia tavoitellaan, sillä toimenpiteiden vaikuttavuus riippuu myös kohderyhmästä (kaikille kohderyhmille ei sama toimenpide ei välttämättä toimi samalla tavoin vaikuttavuus näkökulmasta)
- On myös tarkasteltava, minkä tahon näkökulmasta (kustannus)vaikuttavuutta tarkastellaan: yksilön, työllisyysalueen, julkisen talouden tai esimerkiksi perheen näkökulmasta?

Vaikuttavuuden mittaaminen

Etukäteen tulee tarkastella:

- Mitä interventiota tarkastellaan?
- Millä aikajänteellä?
- Mistä näkökulmasta: työllisyys, kustannusvaikuttavuus vai molemmat?
- Minkä tahon hyötyjen näkökulmasta? Yksilön, Espoon, yhteiskunnan?
- Vaikutus voi olla myös negatiivinen
- Vaikuttavuustuloksia voidaan verrata joko alkuperäisiin tavoitteisiin tai tietyn kohderyhmän tarpeisiin peilaten

Palvelujen vaikuttavuus ja hyödyt eri tahojen näkökulmasta, koontia

Työllisyyspalvelu	Osallistujan hyöty	Julkisen talouden hyöty	Työllisyysvaikutus	Kokonaishyöty
Yksityisen sektorin palkkatuki	Vaikuttaa palkkatasoon +	Verotulot + etuudet -	8 % 2 v jälkeen, mutta säilyy 10 v.	+
Palkkatuki kunnalle	Vaikutus palkkatasoon lyhytaikainen	Verotulot + vain 1. vuoden osalta	Ei havaittavia työllisyysvaikutuksia	+/-
Oppisopimuskoulutus	Vaikuttaa palkkatasoon +	Verotulot + etuudet -	+ 10-15 %	+
Starttiraha	Vaikuttaa yrittäjätuloihin + (palkkatulot jäävät kuitenkin vertailuryhmiä matalammiksi)	Vie aikaa, että kääntyy	+ 10-50 % (riippuu tarkasteluajankohdasta)	+
Työvoimakoulutus	Vaikuttaa palkkatasoon + vasta 2 vuoden jälkeen	Vie aikaa, että kääntyy +	+ 4 % (5-10 % . Pidempikestoille suurempia työllisyysvaikutuksia kuin lyhyemmällä, mutta pidemmällä myös lukkiutumisasi vaikutus suurempi. Suurimmat työllisyysvaikutukset uudelleenkoulutuksella. Alasalmi 2022:35)	
Omaehtoinen opiskelu	Vaikuttaa palkkatasoon + vasta 4 vuoden jälkeen, vaikutus vähäinen	Verotulot eivät kasva, vähentää maksettuja etuuksia viiveellä	+ 5 - 8 %	Vähäinen
Kuntouttava työtoiminta	Ei havaittavissa vaikutuksia palkkatasoon, mutta voi olla muita + vaikutuksia	Ei havaittavissa		+/-
Työelämävalmennus	Pieni vaikutus palkkatasoon		+ 2 - 3 %	+/-
Työkokeilu	Ei havaittavissa vaikutuksia palkkatasoon, mutta voi olla muita + vaikutuksia		+ 2 - 3 %	+/-

Lähteitä: Alasalmi ym. 2022: Aktiivisen työvoimapolitiikan palveluiden kustannusvaikuttavuus. Eduskunnan tarkastusvaliokunnan julkaisu 2/2022.; Alasalmi ym. 2022: Ammatillisen työvoimakoulutuksen toimivuuden ja vaikutusten arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2022:35 Alasalmi 2019 ym. (2019) työttömyyden laajat kustannukset yhteiskunnalle. VNK TEAS.16/2019.